

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
COMPLETUL COMPETENT SĂ JUDECE RECURSUL ÎN INTERESUL LEGII

Dosar nr. 2/2016

Decizie nr. 4/2016 din 04/04/2016

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 418 din 02/06/2016

Livia Doina Stanciu - președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului
Mirela Sorina Popescu - președintele Secției penale
Lavinia Curelea - președintele Secției I civile
Roxana Popa - președintele delegat al Secției a II-a civile
Ionel Barbă - președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Silvia Cerbu - judecător la Secția penală
Angela Dagne - judecător la Secția penală
Simona Daniela Encean - judecător la Secția penală
Rodica Cosma - judecător la Secția penală
Rotaru-Radu Cristina - judecător la Secția penală
Ștefan Pistol - judecător la Secția penală
Ana Maria Dascălu - judecător la Secția penală
Simona Cristina Neniță - judecător la Secția penală
Leontina Șerban - judecător la Secția penală
Geanina Cristina Arghir - judecător la Secția penală
Anca Mădălina Alexandrescu - judecător la Secția penală
Livia Luminița Zglimbea - judecător la Secția penală
Ilie Iulian Dragomir - judecător la Secția penală
Ioana Bogdan - judecător la Secția penală
Carmen Elena Popoiag - judecător la Secția I civilă
Alina Iulia Țuca - judecător la Secția I civilă
Cosmin Horia Mihăianu - judecător la Secția a II-a civilă
Constantin Brănzan - judecător la Secția a II-a civilă
Carmen Maria Ilie - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Eugenia Marin - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Completul competent să judece recursul în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 13/2014 este legal constituit, conform dispozițiilor art. 473 alin. (1) din Codul de procedură penală și conform art. 27² alin. (2) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința este prezidată de către președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, doamna judecător Livia Doina Stanciu.

La ședința de judecată participă doamna Justina Condoiu, procuror în cadrul Serviciului judiciar penal, Secția Judiciară din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă doamna Veronica Junger, magistrat-asistent în cadrul Completului pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, conform art. 27³ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii a luat în examinare recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție privind interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 și art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal anterior, respectiv art. 306 din Codul penal în vigoare, în ipoteza unui prejudiciu produs în aceeași cauză atât bugetului general al Uniunii Europene sau bugetelor administrate de aceasta ori în numele ei, cât și bugetului de stat, respectiv dacă infracțiunea de folosire sau prezentare de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, se va reține singură sau în concurs ideal cu infracțiunea de înșelăciune, în cazul în care legea veche este mai favorabilă, respectiv cu infracțiunea de obținere ilegală de fonduri, în cazul în care legea nouă este mai favorabilă sau fapta a fost săvârșită sub imperiul ei.

Reprezentantul procurorului general, doamna procuror Justina Condoiu, a arătat că, prin argumentele expuse în cuprinsul Sesizării nr. 16.868/2862/III-5/2015, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și

Justiție a apreciat ca fiind corectă încadrarea faptei săvârșite în infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, în concurs ideal cu cea prevăzută de art. 215 din Codul penal anterior, în cazul în care legea veche a fost considerată mai favorabilă și, respectiv, încadrarea faptei în infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, în concurs ideal cu cea prevăzută de art. 306 din Codul penal în vigoare, în cazul în care legea nouă a fost considerată mai favorabilă.

A menționat că această interpretare are în vedere faptul că ceea ce se protejează prin norma de incriminare prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 sunt fondurile din bugetul general al Uniunii Europene, nu și fondurile din bugetul de stat.

În situația în care Înalta Curte de Casație și Justiție ar reține că norma prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 ar ocroti atât fondurile din bugetul general al Uniunii Europene, cât și fondurile din bugetul de stat, a considerat că la încadrarea juridică a faptei ar trebui reținută doar infracțiunea prevăzută în legea specială.

Totodată, reprezentantul Ministerului Public a apreciat că, în situația în care Înalta Curte de Casație și Justiție ar considera că textul art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 ocrotește doar fondurile din bugetul general al Uniunii Europene, consecința acestei interpretări ar consta în lipsirea de ocrotire a fondurilor din bugetul național, astfel că încadrarea juridică corectă este fie aceea de concurs între infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 și cea prevăzută de art. 215 din Codul penal anterior, ca unică reglementare ce protejează fondurile din bugetul național, fie cea de concurs între infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 și cea prevăzută de art. 306 din Codul penal în vigoare, care sancționează aceeași faptă, îndreptată însă împotriva bugetului național.

Astfel, s-a referit la împrejurarea că textul art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 stabilește că folosirea sau prezentarea de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în numele lor, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 15 ani și interzicerea unor drepturi.

Potrivit opiniei exprimate de reprezentantul parchetului, bugetul Uniunii Europene este constituit din fonduri naționale, provenite din bugetele naționale ale statelor membre, astfel că, pentru partea de contribuție din bugetul național al statului român, ar trebui reținută la încadrarea juridică o altă infracțiune, în concurs cu cea prevăzută de Legea nr. 78/2000.

A apreciat că stabilirea încadrării juridice trebuie făcută în raport cu numărul de patrimonii afectate, nu în raport cu numărul persoanelor vătămate, urmând, totodată, a fi stabilit dacă ne aflăm în prezența unui concurs de norme juridice sau a unui concurs de infracțiuni.

Sub acest aspect, a opinat că, în ceea ce privește aspectele vizate de sesizarea procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, nu ne aflăm în prezența unui concurs de norme juridice, ci în prezența a două tipuri de norme juridice, una generală și una specială, care însă ocrotesc valori sociale diferite.

Ca atare, în ipoteza unui prejudiciu produs în aceeași cauză atât bugetului general al Uniunii Europene sau bugetelor administrate de aceasta ori în numele ei, cât și bugetului de stat, ar trebui reținut la încadrarea juridică un concurs de infracțiuni, nu o infracțiune unică.

La interpelarea președintelui Completului competent să judece recursul în interesul legii, referitoare la încadrarea juridică aplicabilă situației în care faptele avute în vedere de sesizare ar fi săvârșite după intrarea în vigoare a noului Cod penal, reprezentantul Ministerului Public a precizat că, în baza argumentelor anterior expuse, încadrarea juridică corectă ar fi aceea de concurs între infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 și cea prevăzută de art. 306 din Codul penal în vigoare.

În legătură cu interpelarea președintelui Completului competent să judece recursul în interesul legii, referitoare, de această dată, la încadrarea juridică aplicabilă situației în care faptele avute în vedere de sesizare ar fi săvârșite sub imperiul legii vechi sau pentru care legea penală mai favorabilă ar fi legea veche, reprezentantul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut că, în baza aceluiași argumente anterior expuse, o încadrare juridică corespunzătoare ar trebui să constea în reținerea unui concurs ideal între infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 și cea prevăzută de art. 215 din Codul penal anterior, întrucât în vechea reglementare, spre deosebire de textul art. 306 din noul Cod penal, nu exista o incriminare specială, care să protejeze faptele îndreptate împotriva fondurilor obținute din bugetul de stat, fiind aplicabilă infracțiunea prevăzută de art. 215 din vechiul Cod penal.

Fiind întrebat referitor la motivele pentru care apreciază că încadrarea juridică este cea de concurs de infracțiuni, astfel cum s-a specificat anterior, și nu cea a infracțiunii unice prevăzute de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, mai exact, dacă, având în vedere susținerile sale privind afectarea fondurilor din cele două bugete, cel al Uniunii Europene și, respectiv, cel de stat, consideră că ne aflăm în prezența unei unități sau, dimpotrivă, a unei pluralități de infracțiuni, reprezentantul Ministerului Public a precizat că, în cadrul doctrinei și practicii mai vechi, la stabilirea acestui aspect nu

era avut în vedere numărul de patrimonii afectate, însă în doctrina și practica judiciară mai recentă s-a susținut că, atunci când sunt afectate mai multe patrimonii, ar trebui reținută o pluralitate de infracțiuni.

Cu toate acestea, reprezentantul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a considerat că ceea ce determină reținerea la încadrarea juridică a unei pluralități de infracțiuni nu este numărul patrimoniilor lezate, ci împrejurarea că dispozițiile art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 protejează doar valorile și relațiile sociale legate de patrimoniul Uniunii Europene, cu consecința că, pentru partea de fonduri prejudiciate din bugetul național, nu s-ar putea dispune condamnarea în baza textului menționat și, deci, nici nu s-ar putea dispune recuperarea prejudiciului, dispozițiile art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 nepermițând tragerea la răspundere penală în această situație.

Cu alte cuvinte, astfel cum s-a susținut și în scris, a arătat că, în speță, prin art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 este incriminată exclusiv lezarea bugetului general al Uniunii Europene sau a bugetelor administrate de aceasta ori în numele ei, rămânând în afara sancțiunii prevăzute de această normă specială lezarea oricărui alt patrimoniu, inclusiv a fondurilor din bugetul de stat, în lipsa unei alte norme incriminatoare care să vizeze protejarea acestor patrimonii.

Ca atare, la întrebarea adresată de președintele Completului competent să judece recursul în interesul legii, dacă în ipoteza unui prejudiciu produs în aceeași cauză atât bugetului general al Uniunii Europene sau bugetelor administrate de aceasta ori în numele ei, cât și bugetului de stat, trebuie reținută o unitate sau o pluralitate de infracțiuni, reprezentantul Ministerului Public a arătat că, pentru motivele expuse oral, dar și în baza argumentelor menționate în scris în cuprinsul Sesizării nr. 16.868/2862/III-5/2015, se impune reținerea în concurs ideal a infracțiunii prevăzute de art. 18¹ alin. 1 din Legea nr. 78/2000, alături de cea prevăzută de art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal anterior ori de cea prevăzută de art. 306 din Codul penal în vigoare, în funcție de rezultatul analizei privind legea penală mai favorabilă.

În concluzie, a solicitat admiterea recursului în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 și art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal anterior, respectiv art. 306 din Codul penal în vigoare, în ipoteza unui prejudiciu produs în aceeași cauză atât bugetului general al Uniunii Europene sau bugetelor administrate de aceasta ori în numele ei, cât și bugetului de stat, să se stabilească că folosirea sau prezentarea de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care au ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, dar și producerea unei pagube bugetului de stat, prin obținerea fără drept a fondurilor reprezentând contribuția națională, atrage reținerea în concurs ideal a infracțiunii prevăzute de art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000, alături de cea prevăzută de art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal anterior ori de cea prevăzută de art. 306 din Codul penal în vigoare, în funcție de rezultatul analizei privind legea penală mai favorabilă.

Președintele completului competent să judece recursul în interesul legii, constatând că nu sunt alte întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a rămas în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎNALTA CURTE,

deliberând, asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

I. Problema de drept care a generat practica neunitară

1. Prin recursul în interesul legii formulat de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, s-a arătat că, în practica judiciară națională nu există un punct de vedere unitar cu privire la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 și art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal anterior, respectiv art. 306 din Codul penal în vigoare, în ipoteza unui prejudiciu produs în aceeași cauză atât bugetului general al Uniunii Europene sau bugetelor administrate de aceasta ori în numele ei, cât și bugetului de stat, respectiv dacă infracțiunea de folosire sau prezentare de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, se va reține, într-o primă ipoteză, singură, ca infracțiune unică, sau, într-o a doua ipoteză, în concurs ideal cu infracțiunea de înșelăciune, în cazul în care legea veche este mai favorabilă, respectiv cu infracțiunea de obținere ilegală de fonduri, în cazul în care legea nouă este mai favorabilă sau fapta a fost săvârșită sub imperiul ei.

II. Examenul jurisprudențial

2. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a învederat că, în urma verificării jurisprudenței la nivel național, s-a constatat că soluțiile pronunțate de instanțele judecătorești evidențiază câte două orientări cu privire la fiecare dintre cele două ipoteze și, prin urmare, un caracter neunitar al practicii judiciare

III. Soluțiile pronunțate de instanțele judecătorești

3. În cazul în care legea veche a fost considerată mai favorabilă, s-a conturat existența a două orientări:

4. Unele instanțe au încadrat fapta în infracțiunea unică prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, apreciindu-se că infracțiunea de folosire sau prezentare de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prevăzută de art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție nu poate fi reținută în concurs ideal cu infracțiunea de înșelăciune prevăzută de art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal anterior, impunându-se doar reținerea infracțiunii din legea specială.

4.1. Pentru a dispune astfel, instanțele au arătat că nu are relevanță împrejurarea că o parte din bani sunt obținuți din bugetul comunitar, iar o altă parte din bugetul național, câtă vreme inculpatul a derulat raporturi doar cu autoritatea contractantă, singura competentă să decidă asupra eligibilității unui proiect și să acorde fonduri bănești.

4.2. Astfel, într-o situație, s-a reținut că, pentru a se putea reține în sarcina inculpatului infracțiunea de înșelăciune, ar fi trebuit ca acesta să aibă reprezentarea faptului că există raporturi contractuale cu această din urmă entitate (bugetul statului), în dauna căreia se reține producerea unui prejudiciu (Decizia penală nr. 8/AP din 28 ianuarie 2014 a Curții de Apel Brașov, Secția penală și pentru cauze cu minori, pronunțată în Dosarul nr. 4.750/119/2010).

4.3. Instanțele au apreciat că obiectul juridic special al infracțiunii de obținere pe nedrept de fonduri europene îl constituie ocrotirea relațiilor sociale privitoare la corecta accesare a fondurilor comunitare, încheierea unor astfel de contracte de finanțare presupunând atât o contribuție din partea beneficiarului, cât și din partea bugetului de stat, fără ca această din urmă contribuție să determine reținerea infracțiunii de înșelăciune, de vreme ce raporturile contractuale se derulează cu o singură autoritate, înființată special pentru acordarea unor astfel de fonduri și pentru a proteja corectitudinea acordării acestora.

4.4. Din modul de incriminare a faptei de obținere pe nedrept de fonduri europene s-a concluzionat că această infracțiune este o formă atipică a infracțiunii de înșelăciune, neputându-se susține existența a două infracțiuni, atât cea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, cât și cea de înșelăciune, prevăzută de art. 215 din Codul penal anterior, întrucât ne aflăm în prezența unor raporturi contractuale desfășurate cu o singură autoritate contractantă (Decizia penală nr. 761 din 5 iunie 2014 a Curții de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, pronunțată în Dosarul nr. 21.377/63/2011).

4.5. Înalta Curte de Casație și Justiție a considerat, la rândul său, ca fiind lipsit de relevanță faptul că din suma totală primită de inculpat, o parte a fost plătită din bugetul de stat, iar împrejurarea că sumele au fost primite din două patrimonii distincte nu este de natură a determina existența a două infracțiuni aflate în concurs ideal, întrucât obținerea pe nedrept a sumei de bani constituie prejudiciu cauzat în paguba autorității contractante.

4.6. Sub acest aspect, s-a considerat nesemnificativ, sub aspectul încadrării juridice a faptei, dacă sumele erau primite exclusiv din fondurile nerambursabile ale Comunităților Europene sau proveneau și din contribuție națională, apreciindu-se că în cauză statul român nu poate avea calitate procesuală de parte civilă (Decizia penală nr. 136 din 26 septembrie 2011 a Curții de Apel Ploiești, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, pronunțată în Dosarul nr. 1.871/114/2010, rămasă definitivă prin Decizia penală nr. 1.831 din 30 mai 2012 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția Penală). În aceeași speță, instanța supremă a subliniat că distincția între sumele obținute de inculpat se va face cu ocazia soluționării acțiunii civile, în sensul că orice altă entitate care nu a participat în calitate de parte civilă în procesul penal are deschisă calea dezdăunării, dacă apreciază că patrimoniul încredințat spre administrare a fost diminuat.

4.7. Într-o altă cauză (în care s-a pronunțat Sentința penală nr. 4 din 14 ianuarie 2015 a Curții de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, în Dosarul nr. 2.025/54/2012, rămasă definitivă prin Decizia penală nr. 389/A din 29 octombrie 2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția penală), Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat că pluralitatea de patrimonii lezate printr-o acțiune ilicită unică nu este de natură a atrage eo ipso incidența unui concurs ideal de infracțiuni. A mai apreciat că, exceptând infracțiunile complexe al căror obiect juridic secundar îl constituie relații sociale ce ocrotesc drepturi ale persoanei, ori de câte ori prin acțiunea/inacțiunea unică a autorului se aduce atingere unui număr de două sau mai multe patrimonii, va exista o singură infracțiune contra patrimoniului, cu mai multe persoane vătămate, iar nu atâtea infracțiuni câte victime sunt, în concurs ideal.

4.8. Sub un al alt aspect, în cazul faptelor de natura celor incriminate de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, s-a constatat că distincția dintre patrimoniile lezate prin acțiunea ce constituie *verbum regens* este cu totul artificială.

4.9. S-a mai arătat că fapta prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție este incriminată de o normă legală cu caracter special, care devine incidentă ori de câte ori norma cu caracter general - reprezentată de dispozițiile art. 215 alin. 1, 2 și 3 din Codul penal anterior - nu este aplicabilă, din modalitatea de redactare a normei menționate rezultând că infracțiunea de obținere pe nedrept a fondurilor europene este o formă atipică a infracțiunii de înșelăciune.

4.10. Astfel, s-a arătat că latura obiectivă a infracțiunii de obținere pe nedrept a fondurilor europene se poate realiza fie printr-o acțiune comisivă, în cazul alin. (1), ce presupune prezentarea unor documente ori declarații false, inexacte sau

incomplete, fie printr-o omisiune, în cazul alin. (2), atunci când, cu știință, se omite furnizarea unor date cerute de lege, care dacă ar fi cunoscute ar conduce la neacordarea fondurilor, în ambele modalități de comitere a faptei fiind indusă în eroare autoritatea competentă să decidă asupra eligibilității unui proiect și să acorde fonduri bănești din bugetele comunitare.

4.11. În consecință, s-a concluzionat că, fiind o formă atipică a infracțiunii de înșelăciune, infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție nu poate fi reținută în concurs ideal cu infracțiunea de înșelăciune prevăzută de art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal anterior.

5. Alte instanțe au încadrat fapta în infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 în concurs ideal cu cea prevăzută de art. 215 din Codul penal anterior, apreciind că infracțiunea de folosire sau prezentare de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prevăzută de art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000, poate fi reținută în concurs ideal cu infracțiunea de înșelăciune prevăzută de art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal anterior.

5.1. S-a arătat că prin faptele deduse judecării au fost prejudiciate, prin aceeași acțiune a inculpatului, două bugete distincte, atât bugetul statului român, cât și cel al Comunității Europene, fiind vătămate valori sociale diferite (Sentința penală nr. 640 din 11 iulie 2010 a Judecătorei Sectorului 2 București, pronunțată în Dosarul nr. 46.996/300/2011, rămasă definitivă prin Decizia penală nr. 2.386 din 11 decembrie 2012 a Curții de Apel București, Secția I penală).

6. În cazul în care legea nouă a fost considerată mai favorabilă, examenul jurisprudențial a conturat, de asemenea, existența a două orientări:

7. Unele instanțe au încadrat fapta în infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, în concurs ideal cu cea prevăzută de art. 244 din Codul penal.

7.1. În speța soluționată prin Decizia penală nr. 546 din 15 aprilie 2014 a Curții de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, pronunțată în Dosarul nr. 20.283/318/2012, se precizează că, la data săvârșirii faptelor cercetate, erau incidente dispozițiile art. 215 din Codul penal anterior, iar dispozițiile art. 306 din Codul penal ar fi putut fi aplicate numai dacă acestea ar constitui legea penală mai favorabilă. Cum, însă, pedeapsa prevăzută de art. 306 din Codul penal, respectiv închisoarea de la 2 la 7 ani, este mai mare decât cea prevăzută de art. 244 alin. (1) și (2) din Codul penal, potrivit art. 5 din Codul penal, instanța a considerat că sunt mai favorabile dispozițiile privind infracțiunea de înșelăciune.

8. Alte instanțe au încadrat fapta în infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, în concurs ideal cu cea prevăzută de art. 306 din Codul penal.

8.1. În motivarea acestei opțiuni, Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat că folosirea de documente false ori pentru a obține pe nedrept finanțări nerambursabile din fonduri constituite prin contribuții din bugetul Uniunii Europene și prin contribuții din bugetul de stat al României, dacă are ca rezultat obținerea fondurilor, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute în art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000, prin raportare la prejudiciul adus fondurilor din bugetul Uniunii Europene, dar și elementele infracțiunii de obținere ilegală de fonduri prevăzută în art. 306 alin. (1) din Codul penal, prin raportare la prejudiciul adus fondurilor din bugetul de stat.

8.2. S-a considerat că infracțiunea de obținere ilegală de fonduri reprezintă o formă specială de înșelăciune, prin utilizarea ori prezentarea de documente sau date false, inexacte sau incomplete, corespunzând infracțiunii de înșelăciune în formă calificată prevăzute de art. 244 alin. (2) din Codul penal în vigoare, însă, dat fiind caracterul special și complex al infracțiunii prevăzute de art. 306 din Codul penal în vigoare, această din urmă infracțiune trebuie reținută în mod prioritar: "Dispozițiile art. 244 din Codul penal reglementează varianta tip a infracțiunii de înșelăciune, al cărei obiect juridic îl constituie protejarea, în general, a încrederii în relațiile sociale, pe când infracțiunea prevăzută de art. 306 din Codul penal are un obiect juridic mai specific, ce vizează protejarea relațiilor sociale referitoare la corectitudinea solicitării și obținerii finanțărilor din fondurile publice" (Decizia penală nr. 1.313 din 14 aprilie 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția penală, pronunțată în Dosarul nr. 9.630/62/2012).

IV. Opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

9. Pr în argumentele expuse în cupr insul Sesizăr i i nr. 16.868/2862/III-5/2015, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat ca fiind corectă încadrarea faptei analizate în infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, în concurs ideal cu cea prevăzută de art. 215 din Codul penal anterior, în cazul în care legea veche a fost considerată mai favorabilă și, respectiv, încadrarea faptei în infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, în concurs ideal cu cea prevăzută de art. 306 din Codul penal în vigoare, în cazul în care legea nouă a fost considerată mai favorabilă.

10. Astfel, în cazul în care legea veche este considerată mai favorabilă, fapta de folosire sau prezentare cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, având ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri

atât din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, cât și din bugetul de stat, constituie atât infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, cât și cea prevăzută de art. 215 din Codul penal anterior, în concurs ideal.

10.1. S-a arătat că obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute de art. 215 din Codul penal anterior îl reprezintă relațiile sociale de ordin patrimonial, a căror existență este condiționată de respectarea încrederii cu care oamenii relaționează între ei cu privire la orice bunuri, mobile sau imobile, pe când obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 este circumscris la relațiile sociale privind interesele financiare ale Uniunii Europene, reflectate în utilizarea conform destinației inițiale a fondurilor obținute din bugetul general al acesteia sau din bugetele administrate de ea ori în numele ei.

10.2. S-a considerat că obiectul material al infracțiunii de înșelăciune este constituit din bunuri materiale sau valori patrimoniale (materializate ori nu într-un înscris), iar obiectul material al infracțiunii prevăzute de legea specială constă din fonduri externe alocate de la bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de ea ori în numele ei.

10.3. Sub aspectul laturii obiective, parchetul a considerat că elementul material al infracțiunii de înșelăciune constă în inducerea în eroare, amăgirea persoanei față de care se efectuează această acțiune (și care poate fi sau nu aceeași cu titularul patrimoniului în care se reflectă paguba), provocându-i acesteia o falsă cunoaștere sau o ignorare a realității, în cazul variantei tip, alternativ cu obținerea acestui efect, prin folosirea de nume sau calități mincinoase ori alte mijloace frauduloase, în cazul variantei agravate a aceleiași infracțiuni sau cu prilejul încheierii sau executării unui contract, în cazul înșelăciunii în convenții.

10.4. Totodată, în cazul infracțiunii prevăzute de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, s-a precizat că elementul material este reprezentat de acțiunea de folosire sau prezentare de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete ori omisiunea intenționată a furnizării datelor cerute, potrivit legii, pentru obținerea de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei. În acest context, "folosirea" a fost definită ca reprezentând utilizarea sau întrebuințarea documentelor ori declarațiilor false, inexacte sau incomplete, iar "prezentarea" unor astfel de documente sau declarații a fost considerată a semnifica înfățișarea acestora spre a fi examinate, neavând relevanță dacă declarațiile sunt realizate în scris sau oral.

10.5. În opinia parchetului, dacă falsificarea documentelor constituie, prin ea însăși o infracțiune, aceasta ar trebui reținută, în ipoteza autorului unic, în concurs cu infracțiunea prevăzută în art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000, ca și în cazul infracțiunii prevăzute de art. 215 din Codul penal anterior, în timp ce infracțiunile de uz de fals ori fals în declarații sunt absorbite în conținutul infracțiunii din legea specială, spre deosebire de infracțiunea de drept comun, în cazul căreia se rețin în concurs.

10.6. Infracțiunea prevăzută de art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 a fost considerată a avea, ca situație premisă, falsificarea documentelor, printre mijloacele de comitere ale infracțiunii - acest scop încadrându-se infracțiunile de fals (fals material în înscrisuri oficiale, fals intelectual, fals în înscrisuri sub semnătură privată), infracțiuni în concurs cu conexitate etiologică în care se găsesc infracțiunea de fraudă în materie de cheltuieli și infracțiunile de fals, în cazul în care sunt săvârșite de aceeași persoană.

10.7. S-a apreciat, totodată, că urmarea imediată a infracțiunii de înșelăciune rezidă în actul patrimonial efectuat sau omis de către cel indus în eroare (inclusiv schimbarea situației de fapt rezultate din încheierea sau executarea contractului sub înrăurirea acțiunii de inducere în eroare), act care nu ar fi fost consimțit de acesta dacă ar fi cunoscut adevărul și îndeplinind cerința esențială de a fi pricinuit celui indus în eroare o pagubă, pe când, în cazul infracțiunii prevăzute în art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, urmarea imediată constă în obținerea ilegală de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei.

10.8. Sesizarea precizează că în doctrină¹ s-a susținut că, pentru existența infracțiunii prevăzute în art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, este suficient ca fondurile să fie obținute pe nedrept, legea română neimpunând prejudicierea bugetului comunitar, astfel încât, indiferent dacă acest buget a fost ori nu prejudiciat, câtă vreme fondurile au fost obținute fără respectarea dispozițiilor legale prin una dintre modalitățile prevăzute în textul de incriminare, urmarea imediată a infracțiunii s-a produs. Altfel spus, chiar dacă fondurile sunt utilizate conform destinației pentru care au fost primite, iar proiectul este finalizat în condițiile prevăzute în contract, în cazul în care finanțarea a fost obținută pe nedrept, condițiile de tipicitate ale infracțiunii sunt îndeplinite.

¹ Norel Neagu, Infracțiuni prevăzute în legi speciale. Comentarii și explicații, ediția a III-a, Editura C.H. Beck, București, 2013, pag. 682.

10.9. Parchetul a mai precizat că, similar înșelăciunii, consumată în momentul când activitatea de amăgire a produs

urmarea imediată, adică l-a determinat pe cel amăgit să ia o dispoziție patrimonială prin care și-a creat o situație de fapt păgubitoare, consumarea infracțiunii prevăzute în art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 are loc în momentul în care se produce obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei.

10.10. S-a arătat că politicile în materia fondurilor europene presupun un control strict al derulării proiectelor și acordarea fondurilor în mai multe tranșe, astfel că, după prezentarea documentelor justificative, este posibilă prelungirea activității infracționale, ulterior momentului consumării, aceasta întrucât obținerea de fonduri nu înseamnă numai semnarea contractului de finanțare, ci aceasta fiind doar o etapă a procedurii specifice prin care se stabilesc cuantumul finanțării, modalitatea și condițiile în care sumele vor fi puse la dispoziție și utilizate.

10.11. S-a precizat că, ulterior semnării, are loc punerea efectivă la dispoziție a fondurilor, în două sau mai multe tranșe, urmărirea utilizării lor prin monitorizare, întocmirea unor rapoarte de verificare către autoritatea competentă și decontarea tranșei finale, în cazul declarării cheltuielilor ca eligibile, astfel încheindu-se procedura obținerii fondurilor. În acest caz s-a considerat că epuizarea infracțiunii apare la momentul obținerii ultimei tranșe din fondurile europene, ca urmare a depunerii documentelor de raportare false, inexacte sau incomplete care le justifică eliberarea.

10.12. S-a mai arătat că și acțiunea de amăgire, în cazul infracțiunii de înșelăciune, poate îmbrăca forma unei activități infracționale continuate, caz în care infracțiunea se va considera epuizată la momentul la care ultimul act al activității infracționale a fost efectuat.

10.13. Cât privește subiecții infracțiunii, parchetul a precizat că, în cazul înșelăciunii, nici subiectul activ, nici cel pasiv nu sunt circumstanțiați, subiectul pasiv fiind cel al cărui patrimoniu a fost păgubit, chiar dacă acțiunea de inducere în eroare s-a exercitat asupra altei persoane, în timp ce, în cazul infracțiunii prevăzute în legea specială, doar subiectul activ este necircumstanțiat, cel pasiv fiind întotdeauna Uniunea Europeană, ale cărei fonduri, la nivel național, sunt gestionate de autoritățile cu competențe în gestionarea fondurilor europene.

10.14. Menționându-se că, în opinia parchetului, celelalte trăsături ale infracțiunii sunt comune ambelor infracțiuni, s-a apreciat că infracțiunea de folosire sau prezentare de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, constituie o variantă specială a infracțiunii de înșelăciune prevăzută de art. 215 din Codul penal anterior, ceea ce impune ca, în privința fondurilor obținute în mod fraudulos, având ca sursă de proveniență bugetul general al Uniunii Europene sau bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, obținute în mod fraudulos, să se impună reținerea infracțiunii prevăzute de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000.

10.15. În acest context, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a considerat că obținerea fondurilor comunitare, atât cele de preaderare (PHARE, IPSA și SAPARD²), cât și cele structurale, post-aderare, este condiționată de alocarea de la bugetul de stat a fondurilor reprezentând contribuția națională.

² Programul special de preaderare pentru agricultură și dezvoltare rurală (SAPARD) este programul care furnizează o contribuție financiară a Comunității Europene, fiind instituit prin Regulamentul (CE) nr. 1.268/1999 al Consiliului din 21 iunie 1999 privind asistența financiară comunitară destinată măsurilor de preaderare pentru agricultură și dezvoltare rurală în țările candidate din Europa Centrală și de Est, în perioada de preaderare. Programul SAPARD nu acordă plăți în avans, doar rambursează cheltuielile deja făcute. Execuția proiectului se efectuează din surse financiare proprii ale beneficiarului, finanțarea SAPARD fiind acordată după depunerea și verificarea documentelor justificative.

10.16. S-a exemplificat, arătându-se că, în cadrul programului SAPARD, ajutorul public acordat era cuprins între 50% și 100% din totalul cheltuielilor eligibile, aportul maxim fiind dat numai pentru proiectele publice, adică acele proiecte de infrastructură care nu generează venituri substanțiale. Astfel, s-a arătat că în cadrul Programului național pentru agricultură și dezvoltare rurală³ puteau fi finanțate proiecte a căror valoare totală eligibilă era cuprinsă între 5.000 și 200.000 euro, iar gradul de intervenție era constituit, ca regulă, din 50% - contribuție privată a solicitantului și 50% - contribuție publică SAPARD, din care cel mult 75% - din fonduri europene și cel puțin 25% - contribuție națională.

³ Programul național pentru agricultură și dezvoltare rurală 2000-2006 (PNADR) reprezintă baza pentru implementarea SAPARD în România, fiind aprobat prin Legea nr. 157/2000 privind Planul național pentru agricultură și dezvoltare rurală aferent Programului SAPARD pentru cofinanțarea acestuia de la bugetul de stat. Conținutul fișelor tehnice ale măsurilor a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 535/2003 pentru aprobarea fișelor tehnice ale măsurilor 1.1 "Îmbunătățirea prelucrării și marketingului produselor agricole și piscicole", 2.1 "Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale", 3.1 "Investiții în exploatarea agricole", 4.1 "Îmbunătățirea pregătirii profesionale" și 4.2 "Asistența tehnică" din Programul național pentru agricultură și dezvoltare rurală finanțat prin SAPARD, iar alocările aferente prin Hotărârea Guvernului nr. 916/2003 privind alocările financiare pentru realizarea măsurilor prioritare

aprobate prin Programul Național pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală, finanțate prin Programul SAPARD, și sursele de finanțare a acestora.

10.17. Obținerea pe nedrept a acestor finanțări, prin folosirea de documente falsificate, a fost apreciată drept cauzând un prejudiciu reflectat în bugetul general al Uniunii Europene și în bugetul de stat, iar nu în patrimoniul autorității contractante, care are doar rolul de a verifica conformitatea documentelor cu situația faptică a lucrărilor, a autoriza și a efectua plata către beneficiarii proiectelor finanțate.

10.18. Așa fiind, s-a opinat că, în privința fondurilor europene obținute în mod fraudulos, sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, în timp ce, în cazul fondurilor provenite de la bugetul de stat, sunt îndeplinite condițiile de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 215 din Codul penal anterior, pentru faptele care atrag incidența acestei reglementări.

10.19. În legătură cu teza susținută de instanța supremă, potrivit căreia, dacă prin acțiunea/inacțiunea unică a autorului se aduce atingere unui număr de două sau mai multe patrimonii, se va reține o singură infracțiune contra patrimoniului, cu mai multe persoane vătămate, iar nu atâtea infracțiuni câte victime sunt, parchetul a precizat că, deși este principial corectă, nu este incidentă în cauzele ce formează obiectul prezentei analize, nefiind valabilă când legiuitorul și-a exprimat, în mod neechivoc, intenția de a ocroti prin incriminare un anumit patrimoniu, cum este cazul infracțiunii prevăzute de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, care incriminează, exclusiv, lezarea bugetului general al Uniunii Europene sau a bugetelor administrate de aceasta ori în numele ei, rămânând în afara sancțiunii din norma specială lezarea oricărui alt patrimoniu cu excepția celui ocrotit, inclusiv bugetul de stat, în acest din urmă caz devenind aplicabilă norma de incriminare prevăzută de art. 215 din Codul penal anterior.

11. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a considerat că, în cazul în care legea penală mai favorabilă este cea nouă sau infracțiunea a fost săvârșită sub imperiul legii penale noi, fapta de folosire sau prezentare cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, având ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri, atât din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, cât și din bugetul de stat, constituie atât infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, cât și cea prevăzută de art. 306 din Codul penal, în concurs ideal.

11.1. Aceasta deoarece, în opinia parchetului, folosirea ori prezentarea de documente sau date false, inexacte ori incomplete, incriminată prin dispozițiile art. 306 din Codul penal în vigoare sub denumirea marginală de obținere ilegală de fonduri, reprezintă o modalitate particulară de inducere în eroare a autorității publice care acordă finanțarea, având drept consecință acordarea finanțărilor din fonduri publice unei persoane neeligibile, în fapt, să le obțină.

11.2. Ca și în cazul infracțiunii prevăzute de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, s-a considerat că în cazul faptei incriminate de textul art. 306 din Codul penal în vigoare, paguba este prezumată, fiind indiferent dacă fondurile obținute în mod fraudulos au fost ori nu folosite conform destinației, chiar și în ipoteza realizării în totalitate a proiectului pentru care finanțarea a fost obținută, deoarece ceea ce atrage incriminarea faptei sunt neregularitățile privind maniera de obținere a fondurilor, paguba existând prin însăși obținerea frauduloasă a fondurilor, fără a mai fi necesară vreo analiză privind maniera în care aceste fonduri au fost efectiv folosite.

11.3. Apreciind incriminarea inducerii în eroare comise în vederea obținerii unor finanțări publice ca fiind "simetrică", parchetul a considerat că intenția legiuitorului a fost de a sancționa fapta distinct, în funcție de proveniența fondurilor, prin dispozițiile art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, în cazul finanțărilor ce provin din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, respectiv prin dispozițiile art. 306 din Codul penal, în cazul finanțărilor ce provin din fonduri publice naționale.

11.4. S-a susținut că subiectul activ nu este circumstanțiat, fapta putând fi comisă atât de către o persoană fizică, cât și de către o persoană juridică, iar subiectul pasiv este statul român sau unitățile administrativ-teritoriale, subliniindu-se că aspectele anterior redată la paragrafele 10.1-10.13, în cadrul analizei infracțiunii prevăzute de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 rămân valabile și în ceea ce privește consumarea infracțiunii, latura obiectivă și cea subiectivă.

11.5. Arătându-se că infracțiunea de obținere ilegală de fonduri prevăzută de art. 306 din Codul penal reprezintă o incriminare specială, justificată prin particularitățile constatării pagubei, s-a considerat că ne aflăm în prezența unui concurs de calificări între norma generală, infracțiunea de înșelăciune prevăzută de art. 244 din Codul penal și norma specială, concurs ce se va rezolva în modalitatea clasică, adică prin prioritatea acordată normei speciale. Așa fiind, parchetul a apreciat că această din urmă normă va fi reținută în concurs ideal cu infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, în cazul în care fondurile în mod fraudulos obținute au o dublă sursă (națională și europeană).

12. Concluzionând, pentru argumentele anterior expuse, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat că, în cazul folosirii sau prezentării de documente ori declarații false, inexacte sau

incomplete, care are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, dar și producerea unei pagube bugetului de stat, prin obținerea fără drept a fondurilor reprezentând contribuția națională, se impune reținerea în concurs ideal a infracțiunii prevăzute de art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000, alături de cea prevăzută de art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal anterior ori de cea prevăzută de art. 306 din Codul penal în vigoare, în funcție de rezultatul analizei privind legea penală mai favorabilă.

V. Raportul asupra recursului în interesul legii.

13. Prin raportul întocmit în cauză, judecătorul-raportor a apreciat ca fiind admisibilă sesizarea referitoare la modul diferit de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 și art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal anterior, respectiv art. 306 din Codul penal în vigoare, în ipoteza unui prejudiciu produs în aceeași cauză atât bugetului general al Uniunii Europene sau bugetelor administrate de aceasta ori în numele ei, cât și bugetului de stat, întrucât jurisprudența atașată actului de sesizare relevă soluționarea în mod diferit, prin hotărâri judecătorești definitive, a problemelor de drept care fac obiectul judecății.

14. Totodată, judecătorul-raportor a concluzionat că, din interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 și art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal anterior, respectiv art. 306 din Codul penal în vigoare, în ipoteza unui prejudiciu produs în aceeași cauză, atât bugetului general al Uniunii Europene sau bugetelor administrate de aceasta ori în numele ei, cât și bugetului de stat, fapta de a folosi, în cadrul autorității contractante, printr-o acțiune a autorului, documente ori declarații inexacte, ce a avut ca rezultat obținerea, pe nedrept, de fonduri din bugetul Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, precum și de fonduri din bugetul național întrunește elementele constitutive ale infracțiunii unice prevăzute de art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, indiferent dacă legea penală mai favorabilă este legea veche sau legea nouă.

VI. Înalta Curte de Casație și Justiție, examinând sesizarea cu recurs în interesul legii, raportul întocmit de judecătorul-raportor și dispozițiile legale ce se solicită a fi interpretate în mod unitar, reține următoarele:

15. Înalta Curte a fost legal sesizată, fiind îndeplinite cerințele impuse de dispozițiile art. 471 și art. 472 din Codul de procedură penală referitoare la titularul sesizării și la depunerea hotărârilor definitive care atestă existența unei jurisprudențe neunitare relativ la problema de drept ce se cere a fi interpretată.

16. Astfel cum se arată în sesizarea procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, practica neunitară ce formează obiectul recursului în interesul legii a fost generată de modul diferit de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 și art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal anterior, respectiv art. 306 din Codul penal în vigoare, în ipoteza unui prejudiciu produs în aceeași cauză, atât bugetului general al Uniunii Europene sau bugetelor administrate de aceasta ori în numele ei, cât și bugetului de stat, în sensul că infracțiunea de folosire sau prezentare de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei s-a reținut fie singură, fie în concurs ideal cu infracțiunea de înșelăciune, în cazul în care legea veche este mai favorabilă, respectiv cu infracțiunea de obținere ilegală de fonduri, în cazul în care legea nouă este mai favorabilă sau fapta a fost săvârșită sub imperiul ei.

17. Se reține că în practica instanțelor de judecată s-au conturat două ipoteze, fiecare cu câte două orientări:

18. În ipoteza în care legea veche a fost considerată mai favorabilă, se constată două orientări ale practicii judiciare:

18.1. Unele instanțe au încadrat fapta doar în infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000.

18.2. Alte instanțe au încadrat fapta în infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, în concurs ideal cu cea prevăzută de art. 215 din Codul penal anterior.

19. În ipoteza în care legea nouă a fost considerată mai favorabilă, examenul jurisprudențial a stabilit, de asemenea, două orientări:

19.1. Unele instanțe au încadrat fapta în infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, în concurs ideal cu cea prevăzută de art. 244 din Codul penal.

19.2. Alte instanțe au încadrat fapta în infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, în concurs ideal cu infracțiunea prevăzută de art. 306 din Codul penal.

20. Textele de lege incidente sunt următoarele:

20.1. Art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, introdus prin cartea II, titlul I, art. I, pct. 18 din Legea nr. 161/2003:

"(1) Folosirea sau prezentarea de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în numele lor, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 15 ani și interzicerea unor drepturi.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează omisiunea de a furniza, cu știință, datele cerute potrivit legii pentru obținerea de fonduri din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în

numele lor, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept a acestor fonduri.

(3) Dacă faptele prevăzute la alin. (1) și (2) au produs consecințe deosebit de grave, pedeapsa este închisoarea de la 10 la 20 de ani și interzicerea unor drepturi."

20.2. Art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, astfel cum a fost modificat de pct. 12 al art. 79 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 757 din 12 noiembrie 2012:

"(1) Folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea unor drepturi.

(2) Cu pedeapsa prevăzută la alin. (1) se sancționează omisiunea de a furniza, cu știință, datele cerute potrivit legii pentru obținerea de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept a acestor fonduri.

(3) Dacă faptele prevăzute la alin. (1) și (2) au produs consecințe deosebit de grave, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu jumătate."

20.3. Art. 215 din Codul penal din 1968:

"Înșelăciunea

Inducerea în eroare a unei persoane, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în scopul de a obține pentru sine sau pentru altul un folos material injust și dacă s-a pricinuit o pagubă, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 12 ani.

Înșelăciunea săvârșită prin folosire de nume sau calități mincinoase ori de alte mijloace frauduloase se pedepsește cu închisoare de la 3 la 15 ani. Dacă mijlocul fraudulos constituie prin el însuși o infracțiune, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

Inducerea sau menținerea în eroare a unei persoane cu prilejul încheierii sau executării unui contract, săvârșită în așa fel încât, fără această eroare, cel înșelat nu ar fi încheiat sau executat contractul în condițiile stipulate, se sancționează cu pedeapsa prevăzută în alineatele precedente, după distincțiile acolo arătate."

20.4. Art. 244 din Codul penal în vigoare:

"Înșelăciunea

(1) Inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în scopul de a obține pentru sine sau pentru altul un folos patrimonial injust și dacă s-a pricinuit o pagubă, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani.

(2) Înșelăciunea săvârșită prin folosirea de nume sau calități mincinoase ori de alte mijloace frauduloase se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani. Dacă mijlocul fraudulos constituie prin el însuși o infracțiune, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

(3) Împăcarea înlătură răspunderea penală."

20.5. Art. 306 din Codul penal în vigoare

"Obținerea ilegală de fonduri

(1) Folosirea ori prezentarea de documente sau date false, inexacte ori incomplete, pentru primirea aprobărilor sau garanțiilor necesare acordării finanțărilor obținute sau garantate din fonduri publice, dacă are ca rezultat obținerea pe nedrept a acestor fonduri, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

(2) Tentativa se pedepsește."

21. În cazul în care legea veche este considerată mai favorabilă, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că primele instanțe, care au încadrat juridic fapta penală în infracțiunea unică prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, au aplicat în mod corect legea.

22. Astfel, infracțiunea de folosire sau prezentare de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, ce are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prevăzută de art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție nu poate fi reținută în concurs ideal cu infracțiunea de înșelăciune prevăzută de art. 215 alin. 1, 2, 3 din Codul penal anterior, impunându-se doar reținerea infracțiunii din legea specială.

23. Se consideră că, la stabilirea încadrării juridice a faptei într-o infracțiune unică sau în două infracțiuni, nu are relevanță împrejurarea că o parte din suma de bani este obținută din bugetul comunitar, iar o altă parte din bugetul național, câtă vreme inculpatul (individ, persoană fizică, autor al unei infracțiuni) a derulat raporturi juridice doar cu autoritatea contractantă, unica competentă să decidă asupra eligibilității unui proiect și să acorde fonduri bănești.

24. Se observă că autoritatea contractantă acționează în calitate de administrator al sumelor de bani (se intervine în raportul dintre statul român și Uniune), și nu ca reprezentant legal al Uniunii Europene sau al statului care virează sumele de bani.

25. De asemenea, se are în vedere că autoritatea contractantă este entitatea care se constituie parte civilă în procesul penal și care este obligată să restituie sumele de bani obținute din bugetul comunitar.

26. Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că situația autorității contractante, care se constituie parte civilă în procesul penal, este similară cu cea a transportatorului, ce se constituie parte civilă în cazul infracțiunii de furt săvârșite în timp ce bunul mobil era transportat, fiind în grija societății transportatoare (și nu persoanele păgubite) și cu cea a unității bancare - administrator al sumelor de bani, ce se constituie parte civilă în cazul infracțiunilor de delapidare și înșelăciune (și nu deponentul).

27. În cazul infracțiunii de înșelăciune, se consideră necesar ca inculpatul să aibă reprezentarea faptului că se află în raporturi contractuale cu bugetul statului, în dauna căruia se reține producerea unui prejudiciu, de esența infracțiunii de înșelăciune fiind săvârșirea faptei cu intenție directă.

28. Așadar, este necesar ca făptuitorul să își dea seama că desfășoară o activitate de inducere în eroare a statului român și că prin această acțiune pricinuieste o pagubă în bugetul statului, urmare a cărei producere o dorește.

29. Pornind de la realitatea că ceea ce urmărește inculpatul este ca, prin folosirea sau prezentarea de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, să obțină pe nedrept fonduri din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în numele lor, se constată că obiectul juridic special al infracțiunii de obținere pe nedrept de fonduri europene îl constituie ocrotirea relațiilor sociale privitoare la corecta accesare a fondurilor comunitare.

30. Deși încheierea unor contracte de finanțare în vederea obținerii de fonduri europene presupune atât o contribuție din partea Uniunii, cât și din partea bugetului de stat, se apreciază că această din urmă contribuție nu poate determina reținerea infracțiunii de înșelăciune, de vreme ce raporturile contractuale se derulează cu o singură autoritate contractantă, înființată special pentru acordarea unor astfel de fonduri și pentru a proteja corectitudinea acordării acestora.

31. Din modul de incriminare a faptei de obținere pe nedrept de fonduri europene rezultă că această faptă penală reprezintă o formă atipică a infracțiunii de înșelăciune, neputându-se susține existența a două infracțiuni, atât cea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, cât și cea de înșelăciune, prevăzută de art. 215 din Codul penal din 1969, în considerarea faptului că raporturile contractuale se derulează cu o singură autoritate contractantă.

32. Înalta Curte de Casație și Justiție consideră că pluralitatea de patrimoniile lezate printr-o acțiune ilicită unică nu este de natură să atragă, în toate cazurile, incidența unui concurs ideal de infracțiuni.

33. O pluralitate de persoane vătămate printr-o acțiune/inacțiune unică are aptitudinea de a determina reținerea unui concurs ideal de infracțiuni (într-un număr corespunzător numărului de victime) doar în materia infracțiunilor contra persoanei, cu excepția cazurilor prevăzute de lege, în virtutea valorilor sociale ce ar putea fi lezate prin categoria de infracțiuni menționată, valori care se referă la drepturile fundamentale ale individului (dreptul la viață, la integritate corporală ori la libertate fizică și psihică).

34. Așadar, ori de câte ori prin acțiunea/inacțiunea unică a autorului se aduce atingere unui număr de două sau mai multe patrimoniile, va exista o singură infracțiune contra patrimoniului, cu mai multe persoane vătămate, iar nu atâtea infracțiuni câte victime sunt, în concurs ideal.

35. Cu titlu de exemplu, Înalta Curte menționează situația autorității contractante A.P.I.A., arătând că, potrivit dispozițiilor art. 1 din Legea nr. 1/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, această instituție are ca atribuții aplicarea măsurilor de sprijin pentru producătorii agricoli, finanțate atât din bugetul Uniunii Europene, prin Fondul European pentru Garantare în Agricultură - FEAGA, cât și de la bugetul de stat al României, iar potrivit art. 2 din aceeași lege, A.P.I.A. este responsabilă cu gestionarea unor forme de sprijin destinate susținerii agriculturii, finanțate de la bugetul de stat, precum și cu derularea și gestionarea fondurilor europene pentru agricultură.

36. În acest context, se precizează că prejudiciul provocat de către autorul infracțiunii, prin fapta comisă, este unic și este localizat în dauna autorității contractante, indiferent de diversitatea surselor de finanțare a acestei instituții.

37. Pe de altă parte, Completul competent să soluționeze recursul în interesul legii subliniază că, în cazul faptelor de natura celor incriminate de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, se constată că distincția dintre patrimoniile lezate printr-o unică acțiune ilicită este una forțată.

38. Desemnarea unei singure autorități naționale competente să gestioneze totalitatea fondurilor, indiferent dacă sumele administrate provin din fonduri comunitare ori din cofinanțarea națională aferentă, arată, odată în plus, o abordare unitară a modului de gestiune a acestui tip de fonduri și impune, în caz de fraudă, măsuri coercitive penale similare.

39. Nu în ultimul rând, Înalta Curte apreciază că, din perspectiva conținutului său constitutiv, infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 implică, în esență, o inducere în eroare a autorității contractante, prin folosirea unor înscrisuri inexacte sau false, reprezentând, prin urmare, o formă specială de fraudă regăsită în domeniul accesării fondurilor comunitare, ce nu ar putea fi reținută simultan cu incriminarea generală prevăzută de art. 215 din Codul penal

din 1969.

40. Un alt argument în favoarea reținerii infracțiunii unice prevăzute de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 este acela că, prin folosirea unui singur înscris inexact sau fals, în scopul inducerii în eroare a autorității contractante, pentru obținerea de fonduri comunitare, nu se pot comite două infracțiuni în concurs ideal, respectiv cea prevăzută de norma specială, împreună cu infracțiunea tip de înșelăciune prin uzitarea de mijloace frauduloase.

41. Se constată că a îmbrățișa opinia comiterii a două infracțiuni contra patrimoniului, una prevăzută de norma specială, iar cealaltă reglementată prin norma generală (în concurs ideal), înseamnă a accepta că, în procesul penal, calitate de persoană vătămată și, respectiv, de parte civilă o are atât Uniunea Europeană, cât și statul român, și în niciun caz autoritatea contractantă.

42. În cazul în care legea nouă este considerată mai favorabilă, Înalta Curte a apreciat că niciuna dintre instanțe nu a aplicat, în mod corect, legea, deoarece încadrarea juridică corectă a faptei penale analizate vizează doar infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000.

43. Referitor la infracțiunea de obținere ilegală de fonduri, prevăzută de art. 306 din Codul penal, Completul competent să soluționeze recursul în interesul legii consideră că aceasta se apropie sensibil de o incriminare specială a unor modalități concrete de comitere a infracțiunii de înșelăciune în formă agravată, prin folosirea de mijloace frauduloase.

44. Astfel, se reține că folosirea ori prezentarea de documente sau date false, inexacte ori incomplete reprezintă o modalitate concretă de inducere în eroare a autorității publice care acordă finanțarea, având drept consecință aprobarea finanțărilor din fonduri publice a unei persoane care nu este îndreptățită să le obțină întrucât, în fapt, nu îndeplinește cerințele de eligibilitate prevăzute de lege.

45. Însă, infracțiunile prevăzute de art. 244 alin. (1) și (2) din Codul penal și, respectiv, art. 306 din Codul penal diferă una de cealaltă, prin faptul că, în cazul celei de-a doua, paguba este prezumată, fiind nerelevant dacă fondurile obținute în mod fraudulos au fost ori nu folosite conform destinației. Astfel, chiar dacă proiectul pentru care a fost obținută finanțarea a fost în totalitate respectat, neregularitățile privind maniera de obținere aduc și prezumția absolută a unei pagube cauzate finanțatorului prin conduita inculpatului.

46. Norma prevăzută de art. 306 din Codul penal sancționează o formă specifică de inducere în eroare comisă prin folosirea ori prezentarea de documente sau date false, inexacte ori incomplete, pentru primirea aprobărilor sau garanțiilor necesare acordării finanțărilor obținute sau garantate din fonduri publice.

47. Prin prezentarea unor informații neadevărate, cuprinse în documente ori date false, inexacte sau incomplete, de care depinde acordarea finanțării publice sau garantate prin fonduri publice - și nu cofinanțate din bugetul național, cum este cazul deturnării de fonduri ce provin din resurse europene - autorul infracțiunii se prezintă ca fiind eligibil pentru primirea acelor fonduri.

48. Conchizând, Înalta Curte apreciază că textul art. 306 din Codul penal instituie o incriminare specială, justificată prin particularitățile constatării pagubei, care este prezumată absolut din însuși faptul obținerii frauduloase a fondurilor.

49. Completul competent să soluționeze recursul în interesul legii apreciază că fapta de înșelăciune și/sau de obținere ilegală de fonduri nu poate fi reținută în concurs ideal cu infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, fiind imposibilă identificarea a două valori sociale distincte care să justifice pluralitatea de infracțiuni, iar o astfel de încadrare juridică ar pune în discuție conformitatea acesteia, din perspectiva principiului non bis in idem.

50. În plus, se consideră că argumentele prezentate anterior, la paragrafele 23-43, care pledează pentru reținerea doar a infracțiunii prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, rămân perfect valabile.

51. Nu în ultimul rând, Înalta Curte de Casație și Justiție remarcă faptul că instanțele care au reținut existența unui concurs ideal de infracțiuni nu au arătat motivele de fapt și de drept ale unei astfel de încadrări juridice și nici nu au analizat problema de drept ce face obiectul prezentului recurs în interesul legii, prin raportare la elementele constitutive ale fiecărei infracțiuni concurente, limitându-se doar la a constata că prin faptele deduse judecății au fost prejudiciate, prin aceeași acțiune a inculpatului, două bugete, în mod diferit, atât bugetul statului român, cât și cel al Comunității Europene, fiind vătămate valori sociale diferite.

52. În concluzie, Completul competent să soluționeze recursul în interesul legii constată că acțiunea de folosire (constând în utilizarea sau întrebuințarea documentelor ori declarațiilor false, inexacte sau incomplete) sau de prezentare (înfățișare în vederea examinării) de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care a avut ca rezultat obținerea, pe nedrept, de fonduri din bugetul Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, precum și de fonduri din bugetul național întrunește elementele constitutive ale infracțiunii unice prevăzute de art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, atât în situațiile în care nu ne aflăm în prezența unei succesiuni de norme penale în timp, cât și în situațiile tranzitorii, în care își găsește aplicarea textul art. 5 din Codul penal, indiferent dacă legea penală mai favorabilă este legea veche sau legea nouă.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 473 și art. 474 din Codul de procedură penală,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

D E C I D E:

Admite recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în consecință:

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție și art. 215 alin. 1, 2 și 3 din Codul penal de la 1969, respectiv art. 244 alin. (1) și (2) și art. 306 din Codul penal, stabilește că:

Fapta de a folosi, în cadrul autorității contractante, printr-o acțiune a autorului, documente ori declarații inexacte, ce a avut ca rezultat obținerea, pe nedrept, de fonduri din bugetul Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, precum și de fonduri din bugetul național întrunește elementele constitutive ale infracțiunii unice prevăzute de art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, indiferent dacă legea penală mai favorabilă este legea veche sau legea nouă.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 474 alin. (4) din Codul de procedură penală.

Pronunțată, în ședință publică, astăzi, 4 aprilie 2016.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
judecător dr. LIVIA DOINA STANCIU

Magistrat-asistent,
Veronica Junger